

המומחה לתקלה

ב'1914. בעיירה זו בילה עד שנתו ה'17, סיים שם את הגמנסיה העברית רבתה והיה חניך בתנועת השומר הצעיר. שאז לא היתה תנועה סוציאליסטית. הוא עלה ארצה כרחק ב'1932, עבד כפועל חקלאי, פועל בנין ובכל מיני עבודות גופניות אחרות.

הקריירה הכלכלית של הלפרין החלה בשנת 1936. הוא התקבל אז לעבודה במשרד רואי-החשבונות הירושלמים קסלמן את קסלמן, התחיל במשכורת של שלוש ל"י לחודש, ועלה תוך זמן קצר בסולם הדרגות. פיקחותו וכשרונותיו המיוחדים, הביאוהו למעמד ראש-המחלקה החיפאית של משרד רואי-החשבונות. שם התמחה בעבודות עם משרדי המכס וחברות ערביות. אין ספק שבאותן ארבע השנים, בהן שירת הלפרין את קסלמן את קסלמן, עבר על ספרי החשבונות של חברות כלכליות רבות, ונפקחו עיניו לראות את מה שמצפה לאדם, היודע לסובב מספרים כרצונו.

ב'1940 עזב הלפרין את עבודתו, החל לעסוק כסוכן ומפיץ של שמני סיכה. אחרי שנה וחצי עזב עבודה זו, ועד להקמת המדינה, עסק בסוכנויות ועבודות מסחר שונות. הוא הקים חברה בשם למזרח בע"מ, חברה לשחרור ממכס, יבוא והובלות.

הלפרין היה מקורב כל אותה עת לחוגי התנועה הלאומית. באחד ממסעותיו בארצות-הברית, הוא פגש באליעזר שוסטק, מי שהיה ממנהיגי הסתדרות העובדים הלאומית הרביוניסטית. בין השניים התפתחה ידידות. תוך זמן קצר נוכח שוסטק בכשרונותיו הכלכליים והפינוסיים של הלפרין. הוא ידע מיד — זה האיש שאני מחפש.

הסתדרות העובדים הלאומית היתה חברה כלכלית בשם עומר, שנוסדה עוד בתקופת המנדט, ב'1943. עומר היתה חברה שהצהירה כי בכוחותיה: "להיות מהלי עסקים, קב לנים, ספקים, סוכנים צבאיים, ממשלתיים ועירוניים, לקבל רשימות, זכויות, זכויות מיוחדות וזכויות מכל סוג שהוא." נוסדה לכאורה כדי להתחבר מתחרה להמשביר המרכזי של הסתדרות העובדים הכללית, אולם למעשה היתה זו חברה כושלת, חסרת-מעוף וחסרת-דמיון.

הלפרין נקרא בשנת 1948 אל הרגל, כדי להעניק לחברה הכלכלית של התנועה הרביוניסטית, שהסכה לתנועת החרות, את הדחיפה שהתפזר אותה לחברה בעלת-משקל. הוא עשה זאת בתנופה גדולה יותר מאשר ציפו ממנו.

עוד באותה שנה איחד הלפרין את חברת למזרח שלו עם עומר, הפך להיות לאחד ממנהלי עומר, אם כי לא קיבל חלק ממניותיה.

★ ★ ★

אנשי ציבור, לא גונביתרנגולות

אחד ממסעותיו לדרום-אפריקה, בבואו לסניף הגדול של תנועת החרות שם, על מנת לנהל את מגבית המסלגה, נפגש מנהיג תנועת החרות, מנחם בגין, עם עשיר מקומי גדול, אוהד גלחב של אצ"ל וחרות בשם אברהם ספירו. "אני מוכן לתרום סכומים גדולים", הבטיח ספירו לבגין, "אך לא אעשה זאת, כל עוד שהחברים שלכם, שוסטק והלפרין, לא יחזירו לי את הכסף שהוציאו ממני...". מנחם בגין נדהם. הוא הזמין את ספירו לשיחה ממושכת, הגיע למסקנה, כי מתחת לאפיו, עורכים כמה מחבריו מעשי יזופים ורמאות, במסדה החברה הכלכלית עומר. ספירו סיפר לבגין, כיצד פיתה אותו הלפרין להשקיע את כספו בעסקי יבוא ויצוא, ברשימות רשמיות שקיבל ממשרד-האספקה והקיצוב. "הסתורה לא הובאה מעולם", טען ספירו, "הכסף נלקח ממני בטענת שאז והרשימות נמכרו בשוק השחור".

כבר באותם הימים, בשנת 1952, החלו להתברר שיטות הפעולה המיוחדות שאפיינו את הלפרין. ספירו, ביחד עם קבלן תל-אביבי בשם אדם שטרן, הלוח להלפרין, כאחד ממנהלי עומר, 50 טונות של ברזל עגול. הלפרין החליט להחזיר להם את הברזל תוך חודש ולשאת בכל אפשרי. לבטחון נתן הלפרין לשניים המחאה מס' 18 אלף ל"י. כעבור חודש, כשהלפרין החליט לברזל, ברזל, מתוך 50 שקל, ניסו השניים שנתן להם לבגין שטרן, גילו שם כמות גדולה של ברזל. הם מיהרו להלפרין שהצליח, בלשון ההדורים ולשכך את חמתם. הוא הוציא ממחאה חדשה, רק כשהגיעו השניים רשם בתאריך המחאה החדשה במל' 1959 כמועד הפרעון.

בגין חזר לארץ, תבע לפרק מיד את הלפרין מכל פעילות מפלגתית או חץ. "אני מוכן לכתב בבוק של דם למען המדינה", באחד ממינוסי חרות, "אך לא בבוק של דם כמו עומר...".

היה זה קצת מאוחר מדי. במשך שנות פעילותו של הלפרין בעומר, הוא הצליח לסכך את החברה בכמה וכמה עינינים. כי בד בבד עם עבודתו בעומר, המשיך הלפרין ליסד ולנהל מספר חברות אחרות. אחת מהן היתה חברת

העובדה שצבי טוב, יועצה המשפטי של אילת וצבי בך אפרים גזבר המועצה, עושים ימים כלילות במסדרונות המשרד, בצחצח עם יעקב הלפרין, רמאי הרשימות הידוע.

יעקב הלפרין היה הגזבר האמיתי של עיריית אילת. צבי בן-אפרים היה רק אחד מעושי דבריו ופקידו הנאמן. העובדה שתנוך נגר, ראש העיר הנבחר, לא הכיר כלל את גזברו האמיתי — אינה מעידה על דבר. העובדות שנתגלו לאחרונה, על האופן המזרז והמשונה בו התנהלו עניני המועצה המקומית באילת, אינן מפתיעות עוד. חוסר הרצון להידוע של תנוך נגר ויעקב הלפרין היה הדדי — הלפרין גם לא רצה לדעת מי הוא המקור הכספי בלא-יודעין לעיס קותיו האפלות, וסמך על צבי בן-אפרים, שינהל את עניניו הדרומיים כהלכה. לנוחיות הפעולות שכרו שניהם עורך-דין משותף, החלו להעביר אליו אט אט את עניניה המשפטיים, המסובכים על-ידם, של המועצה המקומית. העובדה שבמרו עצה והועסק באותם הימים יועץ משפטי במשכורת קבועה, לא העלתה ולא הורידה בעיני בן-אפרים: הלפרין רצה להיות בטוח שעניניה הכספיים של אילת יהיו בפיקוחו. הוא רצה לעשות זאת באמצעות פרקליטו הנאמן בתל-אביב,

מפלגות ישראל נכנסו לפעולה. אחרי השוטרים והחוקרים למיניהם החלו גם המפלגות להתערב באופן פעיל בעלילות כנופית אילת. סניף מפא"י באילת, הביע אמון מלא בראש-העיר, תנוך נגר, ציין במורת-רוח את התביעה להדיחו מתפקידו. מרכז מפא"י מינה משטרה פרטית משלו, בראשות ראש מועצת כפר-סבא, מרדכי סורקיס, לחקור באילת בפרשת בן-אפרים. מפלגות הימין, חרות והציונים הכלליים, ניסו להפיק הון פוליטי מהשחיתות בעיריית מפא"י. הציונים הכלליים אף יצאו בכרוז בכתובות, שהצביע על השחיתות בעיריית, שבראשותו עומי דים אנשי מפא"י.

אולם האמת היתה אחרת. במקום שם התאפשרו תופעות שחיתות, שיתפו פעולה אנשים מושחתים מכל המפלגות. צבי בן-אפרים, גזברה המפא"יניק של אילת, עבד בשיחוף פעולה הדוק עם יעקב הלפרין, איש התנועה הלאומית.

השם יעקב הלפרין היה השם הנפוץ ביותר בגל הניירות העצום, השטרות והשיקים, שנמצאו בדירתו הרמת-גנית של הגזבר המועל, צבי בן-אפרים. שמו של הלפרין הופיע במסמכים האמיתיים והמוזויפים בכמה צורות: היו שיקים

צבי בן-אפרים, גזברה המועל של אילת, כפי שהוא נראה בעת שהובא השבוע לשם הארכת פקודת המעצר נגדו, ביקש להסתחרר בערבות בטענה שהוא סובל ממחלות.

בבית = הגשכפ

ושטרות שהיו חתומים בחתימת ידו, היו שיקים ושטרות שהיו משוכים לפקודתו, והיו כאלה שחתמתו התנוססה עליהם בצורף חותמת של אחת משתי החברות: גדיש בע"מ או כנען בע"מ.

למרבה התמהון, נוקקו חוקרי המשטרה ליותר משבוע ימים, על מנת להסיק את המסקנה המתבקשת וההגיונית ביותר: מרבית עיסקותיו של צבי בן-אפרים, בשמה של מועצת העיר אילת ובשמו הפרטי, נעשו עם אדם אחד: יעקב הלפרין. לא צריך היה להיות שרלוק הולמס מדופלם, על מנת להבין, כי נוכחותו של יעקב הלפרין במהלך החקירה, ונעילתו המיידית מאחורי סוגר וברית, להבטחת שלימות החקירה — היא הכרחית ביותר. למסקנה זו הגיעו החוקרים באיחור רב. בינתיים הספיק הלפרין, שיהיה כמובן להשמיד את כל החומר המרשיע שנמצא או ברשותו, לעסוק גם במבצע חטיציבור ראוי לשמו, שיכנע את כל העתונאים שפגשו, כי הוא בקרבן האמיתי של שערוריות הכספיים באילת, וכי צבי בן-אפרים הגזבר, זלמן דמוכר הקבלן, שרגא פיקסלר המממן ואברהם בקרמן הסותר — כולם כאחד רימו אותה, את יעקב הלפרין הישר באדם.

★ ★ ★

ציף של רמאי

דעתי הוא גאון פיננסי, השיב השבוע בך אפרים, כשנשאל לדעתו על הלפרין. "הוא ממש אישיות. הנה, לפני חמש שנים, הוא נפגש עם הגנרל דה-גול."

לאיש מאלה שהכירו את יעקב הלפרין לא היה ספק, כי האיש הוא גאון. מאות קרבותיו הפוריים על פני כל הארץ, מהם כאלה שחייבהם נהרסו בעטיו, שאיבדו את כל רכושם, מעמדם החברתי ובריאותם בגללו, כאלה שיאלצו אולי לשלם עד סוף-חיייהם חובות, אליהם נכנסו בגללו, מדברים עליו עד היום בהערצה: "הוא גאון, יש לו רעיונות של פינאמן, הוא בעל אישיות מקסימה וכח-שכנוע נדיר. אם היה אדם ישר עולה לגדולה, אבל הצרה שלו היא שכל מחשבותיו סובבות סביב הפיץ: איך לרמות?"

הלפרין גול בעיירה הפוליטית פרוזויה, שבמחוז גרונדה,

Handwritten notes and stamps in Hebrew, including a circular stamp with the text "משרד המשפטים" (Ministry of Justice) and "הרשמה" (Registration).